

EKSPORT FRA HEDMARK I 2017

VIKTIGSTE EKSPORTMARKEDER OG BETYDNING FOR SYSSELSETTING

Menon-notat 101-4/2018

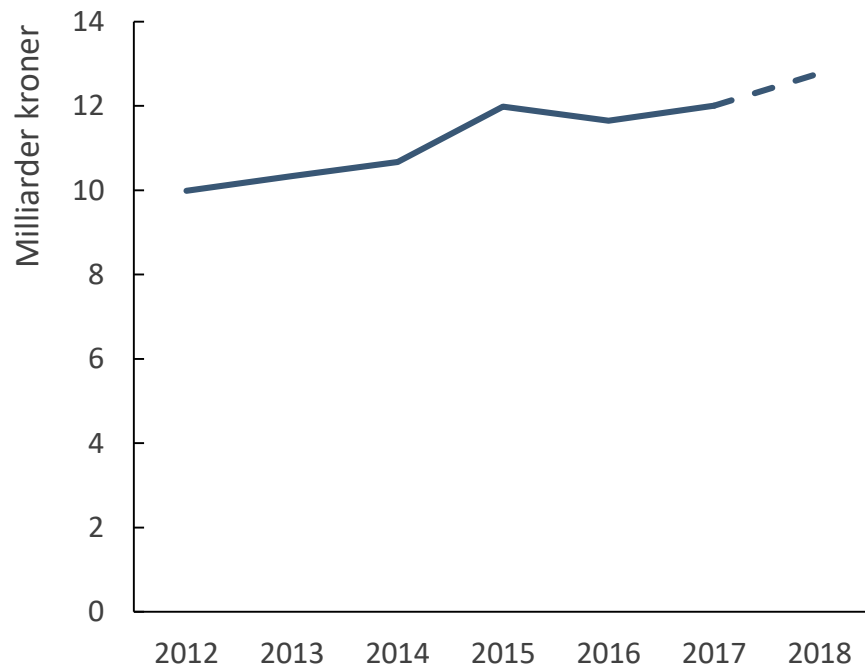
Av Jonas Erraia, Anders Helseth og Sveinung Fjose

Siden 2012 har eksporten fra Hedmark vokst betydelig. Basert på SSBs kvartalsvise rapportering av eksport, beregner Menon at total eksport utenom olje og gass fra Hedmark vil være på om lag 12 milliarder kroner i 2018. Det er en økning på nesten 20 prosent siden 2012. Eksporten per sysselsatte i privat sektor var i 2017 på 240 000 kroner.

Eksporten utenom olje og gass legger grunnlag for betydelig sysselsetting. Ifølge Menons beregninger legger eksporten i Hedmark grunnlag for i overkant av 7 000 sysselsatte.

Det er kraftkrevende industry, derunder prosessindustrien, som eksporterer mest i Hedmark. Samtidig er det betydelig eksport også fra fornybar.

Figur 1: Hedmark. Eksportutvikling. 2012 til 2018.
Kilde: SSB og Menon Economics 2018

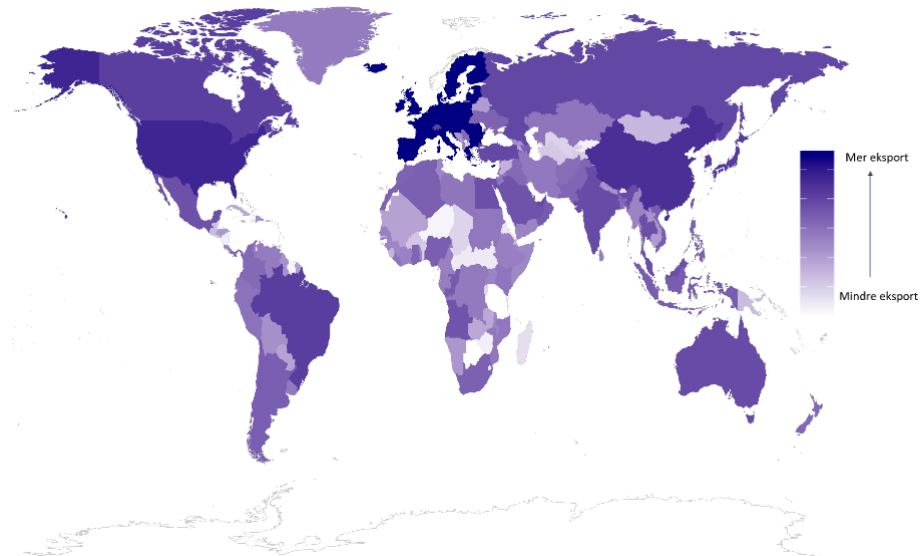

Hedmark eksporterer til alle Norges viktigste eksportmarkeder. Eksporten er imidlertid konsentrert om EU/EØS-området. Om lag 70 prosent av eksporten fra Hedmark går til det europeiske indre marked. Eksport til Storbritannia utgjør 10 prosent av total eksport. I figuren viser vi eksporten fordelt på EU/EØS og andre land i verden.

Alle kommunene i Hedmark eksporterer. Eksporten er særlig stor fra Ringsaker og Hamar. Eksportintensiteten, målt ved kommunenes eksport per sysselsatt i privat sektor, er mer spredt, men er høyest i Eidskog og Nord-Odal.

Figur 2: Verdenskart over eksport fra Hedmark i 2017

Kilde: SSB og Menon Economics 2018

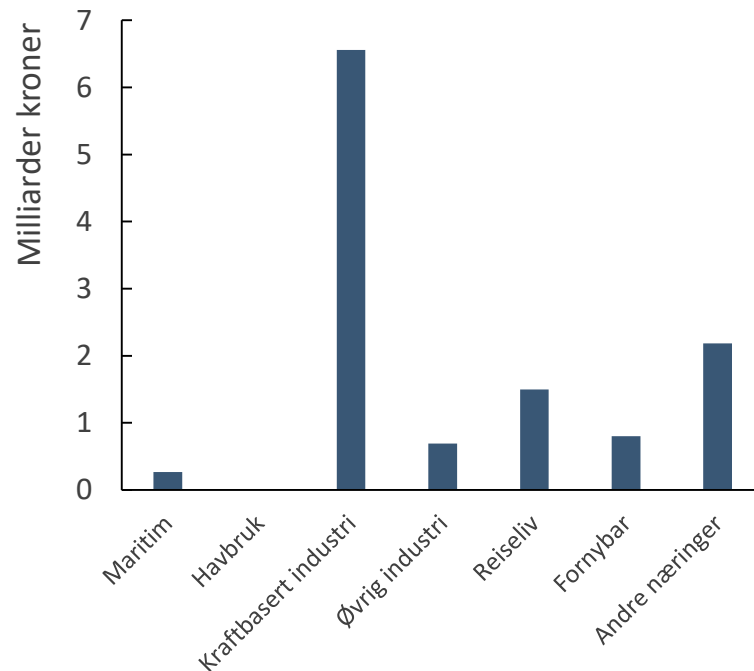
Eksport fordelt på næringer og land

Samlede eksportinntekter fra Hedmark utgjør om lag 12 milliarder kroner. Det er kraftkrevende industri, derunder prosessindustrien, som eksporterer mest i Hedmark. Samtidig er det betydelig eksport også i fornybar.

Metode for måling og beregning av næringsfordelt eksport er vist i vedlegg 1 til rapport om eksport på nasjonalt nivå, «Fylkes- og kommunefordelt eksport i 2017. Betydning for sysselsetting».

Figur 3: Næringsfordelt eksport fra Hedmark i 2017.

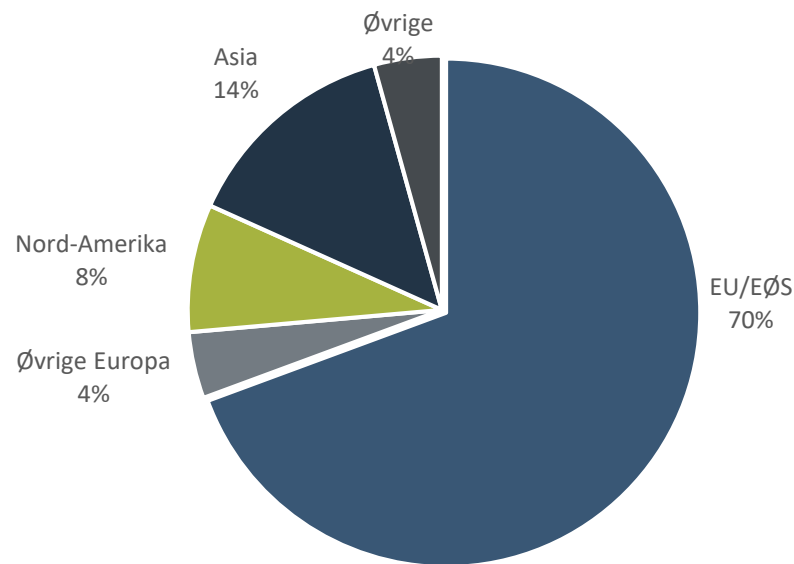
Kilde: SSB og Menon Economics 2018

Eksporten i Hedmark er konsentrert om EU/EØS-området. Rundt 70 prosent av total eksport fra Hedmark i 2017 gikk til det europeiske indre marked.

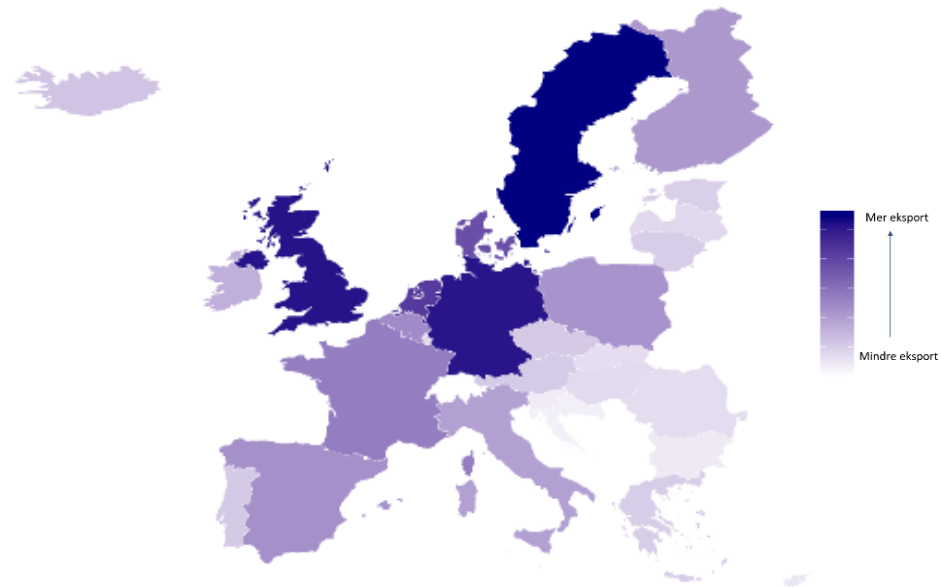
Av figuren ser vi at Hedmark også har vesentlig eksport til Asia og Nord-Amerika, men at disse markedene er betydelig mindre sammenlignet med EU/EØS.

Figur 4: Eksport i Hedmark fordelt på viktigste geografiske eksportmarkeder i 2017. Kilde SSB og Menon Economics 2018

Tabellen viser eksporten fra Hedmark fordelt på land i det europeiske indre marked. Som det går frem av tabellen og kartet, er det særlig Sverige, Tyskland og Storbritannia eksporten fra Hedmark gikk til i 2017.

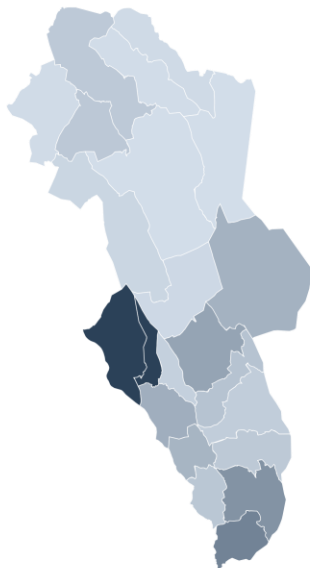
Figur 5: Eksport fra Hedmark til det indre marked fordelt på viktigste eksportland. Kilde: SSB og Menon Economics 2018

Land								
Eksport i mrd. kroner	1,2	1,6	1,4	1,0	0,7	0,3	0,3	1,9

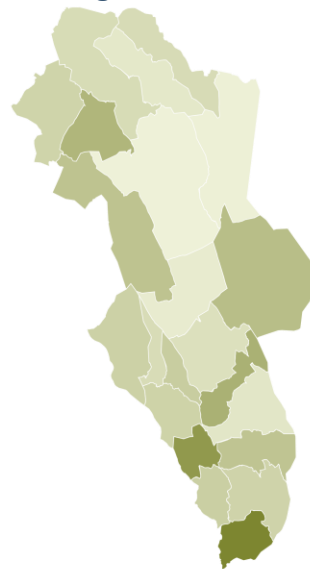
Alle kommunene i Hedmark eksporterer

Figur 6: Total eksport i Hedmark i 2017 fordelt på kommuner. Kilde: SSB og Menon Economics

Powered by Bing
© GeoNames, Microsoft, Navteq

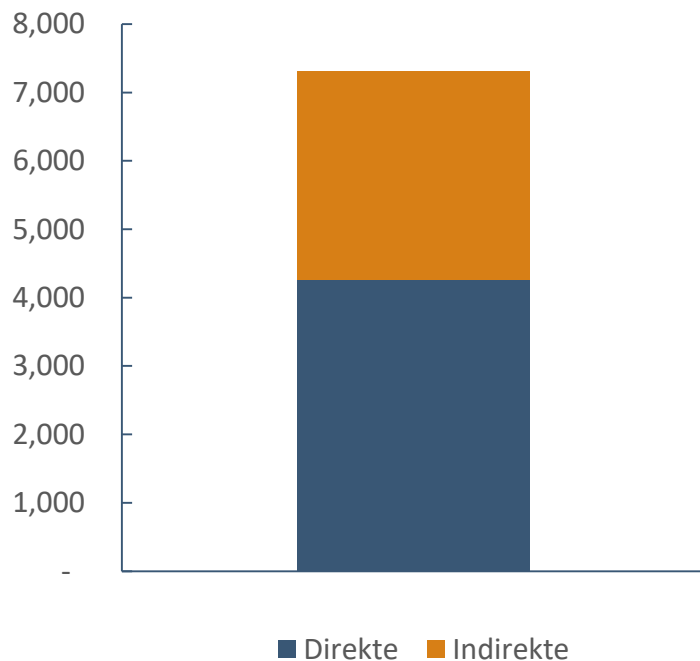
Figur 7: Eksport per sysselsatt i Hedmark i 2017 fordelt på kommuner. Kilde: SSB og Menon Economics

Powered by Bing
© GeoNames, Microsoft, Navteq

Figuren til venstre viser eksport fordelt på de ulike kommunene i Hedmark. Som det går frem av figuren, er eksporten særlig stor fra Ringsaker og Hamar. Eksportintensiteten, målt ved eksport per sysselsatt i kommunen, er mer spredt, men høyest i Eidskog og Nord-Odal.

Figur 8: Totale sysselsettvirkninger av eksport i Hedmark i 2017. Kilde: Menon Economics 2018

Aktivitet i næringslivet legger grunnlag for velferd og sysselsetting. Når bedrifter produserer varer og tjenester for eksport, kjøper de varer og tjenester fra andre bedrifter. Eksporten legger derfor grunnlag for sysselsetting ikke bare i eksportbedriftene, men også i leverandørbedriftene til eksport.

Figuren viser sysselsettvirkninger av Hedmarks eksport i 2017. Beregningene er gjort i ITEM, som er Menons ringvirkningsmodell. Eksporten fra Hedmark legger grunnlag for over 7 000 arbeidsplasser. Om lag 4 000 er ansatt direkte i eksportbedriftene, og de øvrige sysselsatte er ansatt hos bedrifter som leverer til eksportbedriftene, samt deres underleverandører. De indirekte virkningene gjennom leverandører fordeler seg på Hedmark og andre norske fylker.

I tillegg til sysselsetting i næringslivet, legger eksporten fra Hedmark også grunnlag for sysselsetting i offentlig sektor gjennom at det betales skatter og avgifter. Denne effekten er ikke beregnet.

Norsk næringsliv er omstillingsdyktig. Omstillingen i norsk næringsliv i etterkant av oljeprisfallet i 2014 er en tydelig illustrasjon på dette. Om eksporten skulle falle vil ikke sysselsettingen falle lineært med eksporten. Som følge av omstillingsevne vil reduksjon i et geografisk eller tematisk marked medføre at bedriftene vrir seg mot andre geografiske og tematiske markeder.

Videre vil bedriftene også ønske å beholde ansatte i omstillingsperioder. Ved behov for omstilling reduseres derfor overskuddet i bedriftene før antallet ansatte reduseres.

Sist men ikke minst, er det ikke gitt at en økning i eksporten nødvendigvis medfører en økning i sysselsettingen. Når oppdragsmengden øker, løses dette ofte ved at man utnytter maskiner til det maksimale, samtidig som man søker å øke effektiviteten i arbeidsprosessene. Deler av eksportinntekten slår da ut i økt lønn snarere enn økt antall arbeidsplasser. Vi sier derfor at eksporten legger grunnlag for sysselsetting – den skaper den ikke.

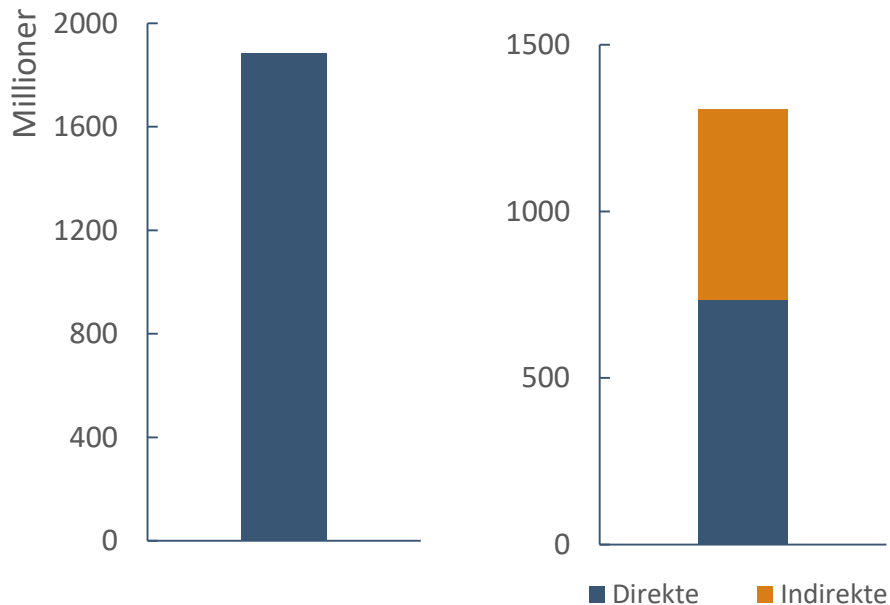
Ringvirkningsanalyser vil alltid være beheftet med usikkerhet. Sysselsettingseffektene er beregnet med bakgrunn i forholdet mellom omsetning og sysselsetting i en gjennomsnittlig bedrift, og hvor store innkjøp de i gjennomsnitt gjør fra sine underleverandører. Vi vet imidlertid at det er betydelige forskjeller i hvordan bedrifter er organisert og hvor mye de kjøper fra leverandører.

Denne usikkerhet vil især være relevant når vi beregner effekter på kommunenivå. Bakgrunnen for dette er at det kan være betydelig forskjell på hvordan bedriftene i den enkelte kommune er organisert og gjennomfører sine innkjøp og det nasjonale gjennomsnittet, som ligger til grunn for beregningene for kommunen.

Eksempler på kommunale ringvirkningsanalyser

Figur 9: Total eksport fra Ringsaker i 2017 (venstre) og sysselsettvirkninger av eksporten (høyre)

Kilde: SSB og Menon Economics

Ringsaker kommune

Eksporten fra Ringsaker er ifølge Menons beregninger på nær 2 milliarder kroner.

Eksporten legger ifølge Menons beregninger grunnlag for om lag 1 300 arbeidsplasser på nasjonalt plan. Om lag halvparten av disse er i eksportbedriftene, mens de resterende er i leverandørene til eksportbedriftene og deres underleverandører.